

BEHEREN, MELDEN OF BURGERS BETREKKEN?

ZÓ WORD JE WIJS UIT HET AANBOD VAN SCHOON-APPS

Voor het beheer van de openbare ruimte bestaan inmiddels veel verschillende applicaties. Maar hoe kies je als gemeente uit het uitgebreide aanbod? Nederland Schoon en Rijkswaterstaat wijzen de weg in de schoon-app jungle.

TEKST: ANNE VAN SANTEN (NEDERLAND SCHOON) EN ADDIE WEENK (RIJKS WATERSTAAT)

Data uit schoon-apps, stand-alone of in combinatie gebruikt, kunnen van grote waarde zijn voor een zwerfafvalaanpak. Afhankelijk van de app kunnen diverse zaken gemeten worden. Van beeldkwaliteit tot schoonbeleving, klachten tot opruimgebieden, en stuks zwerfafval tot typen en locatie. Hiermee helpen de apps het kennisniveau over de aard, het karakter en de omvang van zwerfafval te vergroten en accuraat in beeld te brengen. Voor het maken van een goede keuze is het belangrijk om scherp te krijgen welke informatiebehoefte de app moet vervullen. Schoon-apps zijn ruwweg onder te verdelen in drie hoofdfuncties: citizen science, beheer en melding.

CITIZEN SCIENCE-APPS

Er zijn steeds meer apps die de inzet van burgers inzichtelijk maken en hen betrekken bij het verzamelen van data omtrent (zwerf)afval. Tegelijkertijd nemen meer burgers en bedrijven het initiatief om, eenmalig of structureel, zwerfafval te melden en op te ruimen. Deze vorm van participatie, gekenmerkt door vrijwillige dataverzameling en -deling door burgers, wordt ook wel *citizen science* genoemd. De apps hebben hier een ondersteunende functie.

Apps die inzicht bieden in opruimactiviteiten van vrijwilligers helpen beheerders bij het afstemmen van de reinigingsinzet. Dat kan door vooraf een gebied in te tekenen op een kaart, maar ook door tijdens de opschoonwandeling de route bij te houden. Een ander belangrijk kenmerk van *citizen science*-apps is dat er vaak een aanstu-

rings- of beloningselement meespeelt. Zo kunnen beheerders om een gerichte inzet vragen. Litterati en de Schoonmonitor kunnen gebruikers het verzoek sturen om een specifiek gebied aandacht te geven. Bij Litterati wordt de inzet beloond met badges en bij de Schoonmonitor met korting bij lokale winkels. Bij Rubbiz werkt het anders. Daar maken beheerders sponsorzones aan. Wie daar schoonmaakt, mag daarna een donatie doen aan een zelfgekozen goed doel.

De bereidheid om data te delen over de locatie, beleving, de hoeveelheid en het type zwerfafval dat wordt aangetroffen, is groot. Deze data kunnen gebruikt worden om meer bron-, locatie- of situatiegericht te werk te gaan. En ze maken zwerfafval trends zichtbaar, bijvoorbeeld met betrekking tot het type (soort, materiaal, merk) of de locatie van het zwerfafval. Daarmee zijn ze ook geschikt voor effectmetingen.

EEN GREEP UIT HET AANBOD CITIZEN SCIENCE-APPS:

- Opruimactiviteiten (kaarten en routes): HelemaalGroen, Kaart op Supportervanschoon.nl, Rubbiz, ZwerfafvalKompas/Litterati
- Zwerfafvalregistratie (lokale hoeveelheid en types): Litterati, Schoonmonitor, Opgeraapt.nl
- Contact met participanten (informatie en faciliteren): Participatiekaarten (Cell[0]/Planterra), gemeentepagina op Zwerfafvalkompas (GoClean), webshop.supportervanschoon.nl

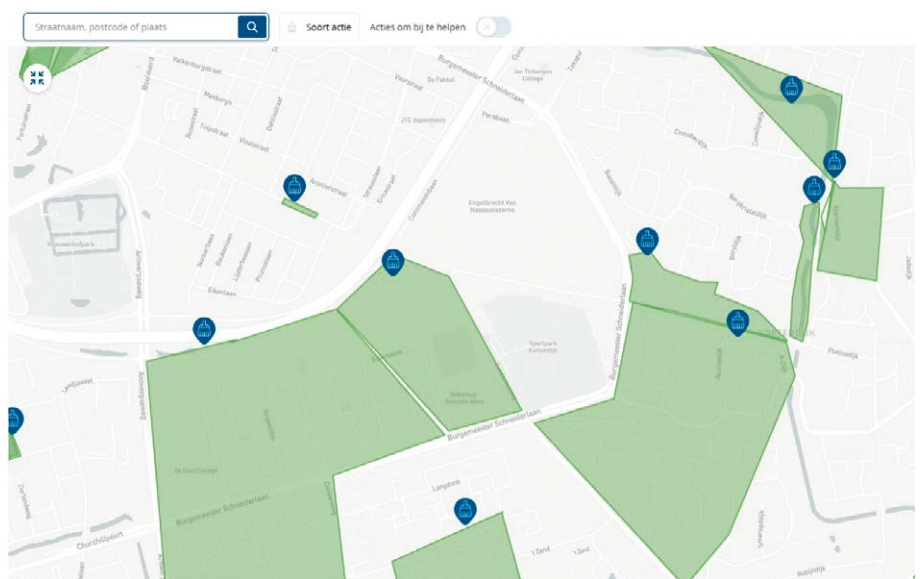
BEHEER-APPS

Veel gemeenten doen aan monitoring. Vooral voor een effectief beheer van de openbare ruimte. Maar ook om het afvalbeleid, de schoonambities en aanpak te toetsen. Hier-

Opgeruimde items in Litterati/Zwerfafvalkompas.

voor wordt door gemeentelijke beheerders of gespecialiseerde adviesbureaus veelal de CROW-methode (publicatie 245) voor beeldkwaliteit aangehouden. Er zijn diverse monitoring-apps die hierin ondersteunen. Echter, monitoring van de openbare ruimte gaat verder dan alleen kijken naar (zwerf)afval. Vaak kijkt men ook naar elementen als bijvoorbeeld bestrating, onkruid en beplanting of vandalisme. De keuze voor de app hangt daarom nauw samen met wat men met de meetresultaten voor ogen heeft. Moeten de data dienen als onderbouwing voor een rapport richting de gemeenteraad? Of is de informatie puur bedoeld voor het beheer en aansturing van de reiniging? Inventariseer dus eerst wat voor overzicht en welke mate van inzicht nodig is voor effectief beheer.

Schoon-adoptie op de kaart van NederlandSchoon.

EEN GREEP UIT HET AANBOD BEHEER-APPS:

- Apptimize
- iAsset
- GeoVisia
- GBI Beheersysteem (Antea Group)
- Gisib (DG Groep)
- DispatchX (SKIALabs)

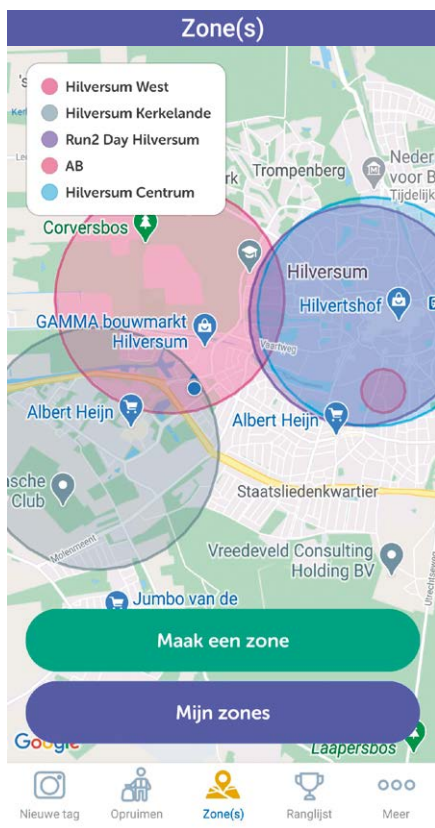
MELDING-APPS

Er bestaan diverse apps waarmee burgers, verenigingen en ondernemers meldingen kunnen doen over de openbare ruimte, bijvoorbeeld over zwerfafval of bijplaatsingen. Alle meldingen komen binnen bij de beheerder. Het verschil tussen de apps zit in de gebruikersfunctionaliteiten en aanvullende features. Daarnaast geldt voor sommige apps dat er een abonnement nodig is voor het gebruik door beheerders en/of inwoners. Naast genoemde applicaties in het kader zijn er natuurlijk ook de gemeentelijke kanalen (telefonisch, mail) voor meldingen.

ZO 'APPEN' WE AL

In Nederland wordt er, door nationale en lokale initiatieven, al behoorlijk wat gemeten op het gebied van zwerfafval. Enkele voorbeelden:

- Rijkswaterstaat en Nederland Schoon gebruiken Apptimize voor het vastleggen van beeldkwaliteitsmetingen en zwerfafvalfracties.
- Bij het Schone Rivieren Project, World Cleanup Day en de Landelijke Opschoondag wordt Litterati gebruikt voor het vastleggen van zwerfafvalitems. Nederland Schoon en de Plastic Soup Foundation roepen hun achterban op Litterati te gebruiken.
- Inmiddels werken vijf gemeenten met de Schoonmonitor en zijn elf gemeenten en één provincie aangesloten op het Zwerfafvalkompas.
- Rijkswaterstaat heeft een pilot lopen in Rubbiz, waarbij diverse zeestranden zijn aangemerkt als sponsorzones.
- Voor de metingen van de schone strandverkiezingen wordt gebruik gemaakt van de MonitoringsApp, die voor deze meting op maat is gemaakt.
- Amsterdam gebruikt de ODK-app (Object Detectie Kit) om automatisch via beeldherkenning bijplaatsingen, zwerfafval, bouw/sloop containers e.d. te herkennen. De app wordt binnenkort open source. Voor het registreren van beeldkwaliteit gebruikt men DispatchX.

Gesponsorde schoon-zones voor vrijwilligers in Rubbiz.pas.

EEN GREEP UIT HET AANBOD MELDING-APPS:

- BuitenBeter
- Fixi
- Verbeter de buurt
- MakkelijkMelden
- Civity Slim melden

SAMEN WETEN WE MEER

Op de Kenniswijzer Zwerfafval vindt u een compleet overzicht van zwerfafval-apps (<https://kenniswijzerzwerfafval.nl/document/zwerfafval-apps-welke-opties-zijn-er>).

Mist u nog een app in het overzicht? Of kent u nieuwe ontwikkelingen op dit gebied? Geef u dit dan per e-mail door aan zwerfafval@rws.nl. Zo kunnen we het overzicht up-to-date houden. ↔